

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Stageverslag Ministerie van VWS - directie Zorgverzekeringen - Den Haag
Kluijtmans, M.

Citation

Kluijtmans, M. (2003). Stageverslag Ministerie van VWS - directie Zorgverzekeringen - Den Haag. *Bestuurskundige Berichten*, 18(2), 27-28. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211049>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211049>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

OPINIE

Integratie gevangen tussen links en rechts

De discussie over integratie is zo langzamerhand een clichématige aan het worden. Iedereen wijst met een beschuldigend vingertje naar elkaar, terwijl de argumenten vaak zijn gebaseerd op speculatie en generalisatie. In de politiek wordt de kwestie afgedaan als iets waar niet over gesproken mag worden omdat men dan discrimineert (zie 8 jaar Paars), of de partijen nemen inconsequente standpunten in die niks uitsluiten. Het mooiste voorbeeld van een dergelijk inconsequent standpunt vindt men terug bij Groenlinks, dat van mening is dat allochtone vrouwen moeten emanciperen, maar tegelijk hun culturele identiteit moeten behouden.

Op de vraag hoe het dan moet met de vrouwen die vanwege hun culturele achtergrond achtergesteld worden, wordt vervolgens op politiek correcte wijze ontwijkend geantwoord. Ik ben van mening dat de kwestie integratie dan ook puur een beleidsvraagstuk moet worden, nadat de politiek er duidelijke keuzes over heeft gemaakt. Zowel links als rechts zullen de

meerderheid van de bevolking?“, en “Op welke manier kan via de gekozen weg zo doelmatig en efficiënt mogelijk resultaat worden bereikt?“. Deze vragen zouden strikt gescheiden moeten blijven in de discussie over integratie. Dat gebeurt echter niet en is voor groot deel oorzaak van de onduidelijkheid en onoverzichtelijkheid rondom de kwestie. Als op de eerste vraag een

en moslimfundamentalisme is een consequentie van politieke keuzes en het is aan bestuurders en niet aan politici om te bepalen hoe met deze gevolgen om te gaan. Nadat politici hebben bepaald welke weg te bewandelen mag wat mij betreft geen onderscheid meer worden gemaakt tussen allochtonen en autochtonen, maar kan enkel en alleen nog sprake zijn van goed (consequent) of slecht (inconsequent) bestuur en mogen bestuurlijke organen ook op hun prestaties afgerekend worden. Of nou een imam in een moskee aanzet tot haat of een dominee in een kerk in Staphorst, feit blijft dat het aanzetten tot haat strafbaar is en moet worden bestraft. Als een MBO'er niet goed Nederlands kan lezen, dan moet daar door de school wat aan gedaan worden, ongeacht de afkomst. Echter, de politiek creëert op dit moment een sfeer waarin allochtonen anders worden aangepakt, omdat instanties aan de ene kant de druk voelen van rechtse politici om ze vrijer te laten. Het is van de gekken dat de politiek over dit soort bestuurlijke kwesties meepraat en de integratie verloopt er allesbehalve vlotter door. Als het integratiebeleid eruit zou zien zoals Groenlinks dat graag zou zien, zouden sommige vrouwen geslagen worden, omdat dit in de cultuur waarvan de vrouwen vandaan komen gebruikelijk is. De ingeslagen politieke weg is duidelijk, het is in dit geval aan de politie om een man die een vrouw

“Het is van de gekken dat de politiek over dit soort bestuurlijke kwesties meepraat”

vervelende consequenties van lastige keuzes maar gewoon moet slikken. Als het gaat om integratiebeleid zijn er twee uiterste wegen te bewandelen. De ene weg is die van de minste weerstand, namelijk een passief of geen integratiebeleid voeren. De andere weg is die van de meeste weerstand, te weten een actief integratiebeleid waarin een beloning, dan wel bestraffings-systeem is geïntegreerd. Er zitten een hele hoop wegen tussenin, waarvoor allemaal wat te zeggen is. Welke weg bewandeld moet worden is puur een politieke kwestie, hoe die weg behandeld moet worden een beleidsvraagstuk. De vragen die naar aanleiding van deze twee aspecten van integratie moeten worden gesteld zijn respectievelijk: “Welke weg wordt aangehangen door de

antwoord wordt gegeven door een politieke partij of een regering zal zij de consequenties van het antwoord op de tweede vraag moeten accepteren. Een antwoord misschien dat niet in de lijn van verwachting lag, maar door bestuurders geformuleerd moet worden en geen onderwerp meer mag zijn van politieke discussie. Deze redenering is wat kort door de bocht, aangezien in de kwestie van integratie een hele hoop factoren samenkomen, maar beschouw het volgende hypothetische voorbeeld: als een regering heeft besloten om de weg te bewandelen van de minste weerstand, moet aanvaard worden dat allochtonen misschien niet integreren, omdat ze geen druk ervaren. Dat dit niet-integreren gepaard kan gaan met bijvoorbeeld hogere criminaliteit

STAGEVERSLAG

Stageverslag Ministerie van VWS - directie Zorgverzekeringen - Den Haag

De twee spitste torens, nabij Den Haag CS, in de volksmond de “Tieten van Den Haag” genoemd, behoorden voor ruim vier maanden tot mijn werkomgeving. In het onderstaande geef ik een verslag van mijn stageperiode bij de directie Zorgverzekeringen van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS).

Government Crash Course

In oktober 2001 organiseerde de Universiteit Leiden in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken een zogenaamde ‘Government Crash Course’. Drie dagen werd ik samen met ongeveer zeventig andere studenten uit heel Nederland uitgebreid geïnformeerd over de Rijksoverheid in de breedste zin van het woord. Het thema ‘werken bij de overheid’ kwam eveneens aan de orde. Alle deelnemers werden in de gelegenheid

departementale organisaties, maar kunnen wel een vorm van gezag uitoefenen tegenover burgers. Zbo's worden ingesteld voor het uitvoeren van een bepaalde taak. Deze vorm van bestuur is niet grondwettelijk geregeld. Bovengenoemd ‘bestuurskundig’ vraagstuk vormde de basis voor mijn stageopdracht.

Stageopdracht

Van september 2002 tot en met januari 2003 heb ik stage gelopen bij de

“Op sommige momenten was het redelijk druk en hectisch bij de directie”

gesteld om een week snuffelstage te lopen bij één van de departementen van de Rijksoverheid. Aangezien ik tijdens mijn studie reeds twee seminars heb gevolgd op het terrein van de gezondheidszorg en mijn interesse bij deze sector ligt, mocht ik een week rondlopen bij de directie Zorgverzekeringen van het ministerie van VWS.

Tijdens deze snuffelstage heb ik ondermeer een overleg bijgewoond, waarin het spanningsveld tussen zelfstandige bestuursorganen (zbo's) en het ministerie uitgebreid aan de kaak werd gesteld. Zbo's zijn zelfstandig functionerende organisaties en vallen slechts op hoofdlijnen onder de ministeriële verantwoordelijkheid. Daarentegen besteden zbo's wel een groot gedeelte van het totaal beschikbare publieke geld. Een juiste verantwoording over hun activiteiten is dan zeker ook een vereiste, maar op welke wijze kan een ministerie deze zbo's aansturen en op welke wijze moet het toezicht worden georganiseerd?

Zelfstandige bestuursorganen maken geen deel uit van een

directie Zorgverzekeringen van het ministerie van VWS. Deze directie houdt zich bezig met alle aspecten van een samenhangend stelsel van de sociale ziektekostenverzekeringen en houdt zich bezig met vraagstukken als: wie is waarvoor verzekerd, hoeveel mag het kosten, is het doelmatig, wie betaalt wat, is er voldoende samenhang en hoe wordt omgegaan met het planning- en bouwbeleid van zorginstellingen?

Het (nieuwe) kabinet heeft een ingrijpende herziening van het zorgstelsel voor ogen. Het verandert van een stelsel dat centraal door de overheid wordt aangestuurd, naar een stelsel waar de zorgvraag centraal staat.

De afdeling Toezicht en Samenhang, waartoe ik behoorde, is verantwoordelijk voor de beheersmatige relaties met, en de coördinatie van het ministerieel toezicht op de zelfstandige bestuursorganen. Het feitelijke toezicht op het functioneren van de genoemde zbo's berust bij de verschillende afdelingen van de directie zorgverzekeringen. Een zestal zbo's uit de topstructuur van de zorgsector

Peter Kasbergen

STAGEVERSLAG

(CVZ, CIZ, CTG, CSZ, CBZ en Suo) behoort tot deze directie, die sterk in grootte, bestaanstijd en takenpakket verschillen.

In opdracht van het ministerie van VWS heb ik voor mijn stage een evaluatieonderzoek uitgevoerd. De ontwikkeling in de verantwoording over het doelmatig en doeltreffend functioneren van de genoemde zbo's was het centrale thema. Uit mijn onderzoek kwam onder meer naar voren dat de onderzochte zbo's zijn nog onvoldoende in staat gebleken een uitspraak te doen over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het eigen functioneren. De zbo's zijn echter door de jaren heen zichtbaar meer aandacht gaan besteden aan hun verantwoording en hebben zich ook duidelijk verbeterd. Ook bij het ministerie van VWS is het besef langzaam maar zeker gegroeid dat de zbo's tot een belangrijk deel van de werkzaamheden zijn gaan behoren. De prioriteit van de werkzaamheden, wordt

enkele keren per jaar een werkbezoek naar een zorgverzekeraar. In januari stond een bezoek gepland aan zorgverzekeraar 'De Friesland'; inderdaad in Friesland! Specifiek voor zorgverzekeraar De Friesland is dat deze organisatie een regionale zorgverzekeraar is en zich ook richt op de mensen die woonachtig zijn op de Waddeneilanden. Daarnaast speelt de specifieke problematiek van de kleine ziekenhuizen een belangrijke rol. Het is van belang dat mensen, die zorg behoeven ook die zorg geboden krijgen zonder dat ze meer dan één uur moeten rijden voor het dichtstbijzijnde ziekenhuis. Een gepaste oplossing is hiervoor nog niet zo snel gevonden. Een werkbezoek aan een zorgverzekeraar wordt veelal nuttig voor beide partijen ervaren. VWS laat zich informeren over de werkzaamheden van de zorgverzekeraar. Voor de zorgverzekeraar is het een interessante gelegenheid om bepaalde zaken extra

beleidsmedewerkers binnen VWS deze ontwikkeling (en met name de val van het kabinet) met een andere bril bekeken. In de eerste plaats was er bij veel mensen in zekere zin sprake van opluchting. Daarna werden de gevolgen voor het beleid meer en meer zichtbaar. In veel gevallen waren de gevolgen schrijnend te noemen. Ter illustratie: beleidsmedewerkers die ten tijde van het kabinet Kok II bezig waren met een bepaald beleidsvoorstel, moesten hun werkzaamheden destijds staken door de val van dit kabinet in verband met de affaire Screbrenica. Veel beleidszaken werden immers controversieel verklaard en konden hierdoor pas tijdens een volgend kabinet worden opgepakt. Het kabinet Balkenende I had veelal andere standpunten dan het voorgaande kabinet Kok II. Hierdoor moesten veel beleidsvoorstellen worden aangepast. Ook dit kabinet is, zoals bekend tot een vervroegd einde gekomen. Dit had tot gevolg dat wederom veel beleidsvoorstellen controversieel werden verklaard en niet meer in de Tweede Kamer behandeld konden worden. Pas bij de totstandkoming van een nieuw kabinet kunnen deze beleidsvoorstellen weer worden opgepakt, mits de politiek niet te veel wijzigingen door wil voeren. Het bovenstaande houdt in dat sommige beleidsvoorstellen ongeveer anderhalf jaar geleden zijn opgesteld en dat men nu door de val van de diverse kabinetten feitelijk weer terug bij af is. Vaak wordt er negatief over ambtenaren gedacht en gesproken, maar ik heb bewondering gekregen voor hen die toch de motivatie en inspiratie weten te vinden en wederom opnieuw met een frisse blik aan een bepaald beleidsvoorstel kunnen gaan werken.

Scriptie
Inmiddels is mijn stageperiode bij het ministerie van VWS tot een einde gekomen en ben ik begonnen met het schrijven van mijn scriptie. In mijn scriptie behoren de tijdens mijn stage onderzochte zbo's tot het centrale onderzoeksveld. Ik ga onderzoek doen naar ondermeer de mate waarin zbo's uit de zorgsector voldoen aan de eisen van controle vanuit het perspectief van het primaat van de politiek. Een thema dat, naar verwachting, zeker in de toekomst nog in warme politieke belangstelling zal komen te staan.

Marian Kluijtmans

"Ik heb bewondering gekregen voor ambtenaren"

(helaas) nog niet al te vaak bij deze zbo's gelegd.

Diverse werkzaamheden

Tijdens mijn stage heb ik mij uiteraard met meer zaken beziggehouden. Zo heb ik een tweetal congressen bijgewoond. Het eerste congres, georganiseerd door het ministerie van Financiën, had als thema VBTB (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording). Tijdens het tweede congres, Congres Publieke Rekenkamer II (georganiseerd door de Algemene Rekenkamer), gaf secretaris-generaal van het ministerie van VWS een lezing, waaraan ook ik een bijdrage heb geleverd.

Verder heb ik een aantal AO's (algemene overleggen) in de Tweede Kamer bijgewoond, besprekingen voorbereid tussen VWS en de door mij onderzochte zbo's betreffende de vormgeving van het verslag van werkzaamheden over 2002. Op sommige momenten was het redelijk druk en hectisch op de directie en werd ik betrokken bij allerlei 'kleine klusjes' en moest ik gewoonweg inspringen waarmede was. Kortom, een erg afwisselende stageplek!

De directie Zorgverzekeringen organiseert

onder de aandacht van vertegenwoordigers van het ministerie van VWS te brengen.

Turbulente periode

Ruim vier maanden heb ik stage gelopen op het ministerie van VWS. In het begin was alles nieuw en werd ik bestookt met allerlei informatie betreffende de specifiek het gezondheidszorgstelsel.

Mijn stage heb ik als enorm leerzaam, interessant en afwisselend ervaren. Temeer, door de politieke ontwikkelingen in het kabinet Balkenende I, die ertoe hebben geleid dat 'mijn' minister Bomhoff zijn ontslag indiende. Het was voor mij erg interessant om te merken wat de impact van zo'n affaire op de directe medewerkers is. Op een gegeven moment ging in de wandelgangen het gerucht dat Bomhoff zijn ontslag had ingediend. Meteen werd druk gespeculeerd over de mogelijke gevolgen voor VWS. Een halfuur later werd middels een officiële persconferentie inderdaad bevestigd, dat de bewindsman was afgetreden. Later werd bekend dat het kabinet was gevallen. In de rest van Nederland werd over het algemeen redelijk opgelucht gereageerd, dat de kwestie Bomhoff-Heinsbroek eindelijk was opgelost. Opvallend was, dat juist de

LCB

Op 10 en 11 april 2003 vindt voor de derde keer het Landelijk Congres der Bestuurskunde (LCB) plaats. Dit congres wordt georganiseerd namens alle Nederlandse Studieverenigingen Bestuurskunde en is gelieerd aan de Vereniging voor Bestuurskunde (VB). Vorig jaar vond dit congres plaats in Rotterdam en het jaar ervoor in Den Haag. Dit jaar zal het worden gehouden in Concertgebouw 'De Vereeniging' te Nijmegen. Het thema van het congres is 'vertrouwen', een onderwerp dat sinds de verkiezingen van mei 2002 hoog op de politieke agenda is komen te staan. Onder de titel "Bouwen aan vertrouwen?!" zal worden gepoogd een antwoord te geven op vragen als: Wat is vertrouwen? Is vertrouwen meer dan het vertrouwen in 'de politiek' en 'de overheid'? Welke rol speelt vertrouwen in belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen? Hoe moeten we hier als bestuurders, beleidsmakers en politici mee omgaan? Welke rol speelt vertrouwen in het dagelijkse werk van mensen in en om het openbaar bestuur? Met welke instrumenten kunnen we bouwen aan vertrouwen? En hoe behouden we opgebouwd vertrouwen?

Al deze vragen zullen aan de orde komen in lezingen, forumdiscussies, workshops en simulaties. Verschillende prominente sprekers zullen hier hun visie op geven, zoals Paul Schnabel, Wim Deetman, Femke Halsema, Jozias van Aartsen, Jeltje van Nieuwenhoven en diverse (internationale) professoren uit de bestuurskunde, organisatiekunde en sociologie.

Op beide congresdagen vinden er forumdiscussies plaats, waarin aandacht zal worden besteed aan de rol van vertrouwen in de Europese Unie en in de politiek-ambtelijke verhoudingen.

Het thema wordt in de workshops en simulaties op verschillende praktische en interactieve manieren uitgediept. Er zijn workshops over de volgende onderwerpen: de beeldvorming van politiek en overheid, integriteit, toezicht en handhaving, de adviespraktijk, de functie van de (gekozen) burgemeester, de relatie tussen de overheid en de sociale partners, de financiering van de zorg, de kwaliteit van het hoger onderwijs, veranderingsprocessen en de bouwfraude. Ook vindt er in de vorm van een stadswandeling een workshop buitenshuis plaats over sociale veiligheid. Deze zal de deelnemers langs de zogenaamde 'black' en 'white spots' in de binnenstad van Nijmegen leiden. De simulaties zijn er op gericht om door middel van actieve participatie kennis te maken met thema's als interactieve beleidsvorming, de rol van de wijkmanager bij wijkgericht werken, het stimuleren van innovatiever werken van ambtenaren, de toegankelijkheid van de gemeentelijke overheid voor de burger, dilemma's rondom integriteit en een 'dualiseringsgame' waarin een raadsvergadering wordt nagebootst.

Natuurlijk is er ook voldoende tijd om tijdens het congres op informele wijze onder het genot van een hapje en een drankje van gedachten te wisselen over het thema en kennis te maken met andere professionals, wetenschappers en studenten. Bouw mee middels uw deelname aan het LCB!

Voor meer informatie omtrent het congres kunt u terecht op www.lcb.nl. Op deze website vindt u het volledige programma en kunt u zich inschrijven. Maar natuurlijk is het altijd mogelijk om persoonlijk contact met ons op te nemen. Dit kan via 024-3616172 en info@lcb.nl. Tot donderdag 10 en vrijdag 11 april!